

RODOLJUB.

Glasilo „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 8 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „**Národní Tiskarni**“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „**Rodoljuba**“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

7. štev.

V Ljubljani, dne 6. aprila 1895.

V. leto.

Kdo pospešuje nemškutarstvo?

Listi naše katoliške stranke so zadnji čas posebno izkoriščali proti narodni stranki to, da so nekateri dolenski privrženci narodne stranke volili tistega kandidata, kakor nemški Kočevci pri zadnji državnozborski volitvi. Po sili so hoteli narodno stranko s tem oblatiti pri narodu, da se je zavezala z nemškutarji. Praviti ni treba, da je to očitanje popolnoma iz trte izvito. Narodna stranka ni priporočala nobenega kandidata, ker nobeden ni podpisal njenega programa, dolenski volilci so se pa ravnali največ po krajevnih koristih.

„Slovenec“ je tudi poslal mej svet izmišljotino, da se je dr. Tavčar pogajal z nemškutarji o skupnem postopanju pri volitvah, dočim se je pogajal v resnici le o podpori za slovensko gledališče. Naša konservativna stranka je hotela letos v tem oziru delati neke ovire, zaradi katerih je bila narodna stranka prisiljena se z Nemci pogoditi, če se nismo hoteli izpostaviti sramoti, da bi drugo leto v Ljubljani, ki je središče Slovenije, imeli jedino nemško gledališče. Druzega pogajanja ni bilo. Vse podtikanje nemškutarstva narodni stranki je torej samo obrekovanje. Letos bodo deželnozborske volitve in naša katoliška stranka bi rada pri tej priliki

narodno očrnila pri volilcih. Ob enem pa ima zato še druge povode, odvrniti hoče pozornost volilcev od svojega bratenja z nemškutarji in nemškimi liberalci. Na Dunaji hodijo pristaši naše katoliške stranke roko ob roki z nemškimi liberalci. Oni vzdržujejo sedanji Slovanom sovražni sistem; to je resnica, naj jo še tako prikrivajo.

V deželnem šolskem svetu je baš zastopnik cerkve prošt Klofutar, ki je tudi v prijaznosti s katoliško stranko, se upiral, da bi se upeljal slovenski učni jezik na višji gimnaziji za nekatere predmete in pri tem zahteval, da se še nižja gimnazija malo bolj ponemči.

V deželnem odboru se mnogo nemški uraduje v nasprotju s sklepi deželnega zbora. Odločilno besedo v tem zastopu ima zopet naša katoliška stranka z nemškutarjem dr. Schafferjem. Ko je Hribar to grajal v deželnem zboru in stavil neki predlog, s katerim je hotel narediti konec takemu počenjanju, so zopet nekateri privrženci naše katoliške stranke pomagali Nemcem in nemškutarjem, da se je ta predlog zavrgel. Deželni glavar gosp. Detela pozdravlja otvorjenje nemških šol na Kranjskem, dočim se navadno otvorjenja slovenskih učnih zavodov ne spominja. In vendar je ta deželni glavar tudi

LISTEK.

Pozabljen.

(Domača povest. Spisala Josipina Prinčeva.)

II.

Tinetu se je pri vojakih dobro godilo. Ker je bil ubogljiv in postrežljiv, prikupil se je kmalu višjim svojim predstojnikom, in vsak ga je rad imel.

Leta 1878. je Avstrija odposlala več krdel vojakov v Bosno, da bi naše južne brate oprostili turške sile in zopet ustanovili red v deželi.

Med vojaki, ki so se v Bosni bojevali, bil je tudi Tine. V boji se je hrabro obnašal ter je rešil celo nekega stotnika iz smrtne nevarnosti, za kar je seveda dobil

tudi zaslužen plačilo. Ali sam ni bil srečen v boji. Krogla mu je ranila desno nogo in tako je bil odnesen z drugimi ranjenci vred v bližnjo bolnišnico, v katerej je več mesecev prebil.

Anka je po Tinetovem odhodu postala nekako otožna. Prejšnja rdeča lica so ji upadla; tudi rdečica ji je počasi izginila z lic. Nje življenje in obnašanje, poprej tako živahno, postalo je nekako pusto in dolgočasno. Postala je jednaka cvetki, katero mrzla slana popari ter ji ne pusti več veseliti se življenja na svetu. Snubci so se pogostoma oglašali ter povprašali starega za Ankino roko. Ali kadarkoli se je kak snubač prikazal, tedaj se je Anka zaprla v svojo izbico ter prosila Boga, da bi se Tine kmalu povrnil. Na ta način je vsakemu prošnjo odrekla in možitev opovrgla. Stari je dan na dan pridige delal, kadar sta bila sama, zakaj ne vzame tega ali onega,

pristaš naše katoliške stranke, da, bil je celo podpredsednik katoliškega političnega društva.

Nemcem na ljubo je deželni odbor kranjski prepoval napravo slovenskih uličnih napisov v Ljubljani in ta korak je opravičevala naša katoliška stranka. Poslednji čas snujejo po Kranjskem naši „katoličani“ posojilnice po Reiffeisnovem sistemu. To delo je samo po sebi jako hvalevredno, a kakor je izvaja naša katoliška stranka, je pa skrajno nevarno našemu narodu. Zavezala se je v ta namen s kranjsko hranilnico, ki je v nemških rokah. Ta jih zalaga z denarjem, da prav za prav so le njene podružnice. Delajo se seveda nemška dolžna pisma, in tako izpodkopa slovensko uradovanje na Kranjskem. Kmetje se spravljajo s pomočjo teh posojilnic v vedno večjo odvisnost kapitala, kateri je v rokah naših najhujših narodnih nasprotnikov. Kranjska hranilnica, to je gospodje, ki so pri njej, je vedno kazala največje nasprotje proti naši narodnosti. Podpira vsa nepotrebna nemška društva in zavode in vzdržuje umetno

nemštvo na Kranjskem. Niti misliti ni, da bi kranjska hranilnica le iz ljubezni do prebivalstva podpirala posojilnice, temveč ima pri tem svoje strankarske namene. Ne bomo se motili, ako rečemo, da se je mej katoliško stranko in nemškutarji nekako dogovorilo, da bode prva podpirala po svojih močeh nemštvo, kar tudi dela, kakor smo že višje videli. Seveda naša katoliška stranka tega ne bode priznala. Te podružnice nemškega denarnega zavoda osnovala so tudi posebno „zvezo kranjskih posojilnic“ in se tako odločile od denarnih zavodov, ki imajo narodni značaj. Pričakovati moramo kmalu rez, da začno s pomočjo nemškega denarja borbo proti narodnim denarnim zavodom, kakor jo je že jedenkrat bila začela katoliška stranka proti hranilnici ljubljanskega mesta.

Iz povedanega naj čitatelji „Rodoljuba“ presodijo, v katerem taboru se goji nemškutarija na Kranjskem in prepričali se bodo, da pri naši konservativni ali katoliški stranki.

Deželni zbor kranjski.

V 13. seji se je našalje sklenilo po predlogu poročevalcu Luckmanna zastran notranje uredbe prisilne delavnice:

1. Uvedenje živinarstva in poljedelstva in zgradba hleva za govedi in konje se sedaj opusti, ravno tako zgradba tretje pazniške hiše. 2. Deželni odbor se pooblasti za nekatere nove naprave in poprave, ki bi stale 6050 gld. 3. Potrjuje se, da se vpelje električna razsvetljava iz deželne bolnice, kar bi stalo 2410 gld. in v bodoče pa 1200 gld. na leto za vzdrževanje. 4. Prošnja paznikov II. reda za zboljšanje plače se za sedaj odkloni. Deželnemu odboru se naroča, da se pozneje ozira na to prošnjo pri končni uravnavi plač. 5. Deželnemu odboru se naroča, da se v prisilni delavnici ustanovi služba stražnega nadzornika z značajem deželnega uradnika VI. plačilnega razreda in je namesti.

Prošnji županstva v Črnem vrhu za dovolitev obrokov za povračilo dolga deželnemu zakladu in Janeza Adamiča za podporo za čiščenje požiralnikov v Račenski dolini sta se izročili deželnemu odboru, da se nauje ozira in glede poslednje prošnje prosi tudi prispevka poljedelskega ministerstva.

Na prošnjo posojilnice v Dobropoljah za podporo in posojilo se je zbor izrekel za ustanovo Reiffeisnovih posojilnic in zato, da se take posojilnice podpirajo. Deželnemu odboru se je naročilo, da se bavi s tem vprašanjem in poroča deželnemu zboru v prihodnjem zasedanju. Prošnji dobrepoljske občine naj pa ugodi, če se mu zdi primerno.

Cestnemu odboru na Bledu se je dovolilo še 500 gld. za popravo bodeškega mostu s pogojem, da se uvrsti most mej okrajnocestne predmete.

da ji ne bode nič manjkalo, če vzame Petračevega. Ali vse zastoj. Anki so bile očetove besede bob v steno.

III.

Boj na jugu je že zdavna potihnil. Vojaki so se veseli vračali na očetovsko domovje. Le Tineta še ni bilo.

Dnevi, tedni preteko, minejo meseci, o Tinetu pa ni ne duha ne sluha. Vsi vaščani, posebno pa doma, so mislili, da se več ne povrne, ker je menda ostal na bojiščih. Sosedov Gašper, ki je bil s Tinetom v boji, pripovedoval je v nedeljo po maši Ankinem očetu, da ga je videl pasti v boju poleg sebe; kroglja zadela ga je v nogo tako močno, da so ga morali takoj v bolnišnico odnesti. Zraven pa je še pristavil, da je bil sam v bolnišnici pri Tinetu in ker se je tako zelo slabega počutil,

mu je naročil, naj doma vse pozdravi, ker nima upa nikoli več domu se vrniti.

Ankin oče je imel Gašperja rad, ker sta bila še z njegovim očetom velika prijatelja. Gašper je imel veliko kmetijo, v hlevu lepo rejeno živino in tudi evenka v skrinji ni manjkalo. Ni čuda, ako mu je stari Anko na prvo vprašanje obljubil. Gašper je tudi Anki vse natanko razložil, kako da je s Tinetovo usodo in da ga nikoli več ne bode videla, ker je v bolnišnici umrl. Lahko si mislite, kako so ubogo dekle te besede presunile. Gašperju pa do cela le ni verjela in je vsaki dan težko pričakovala Tinetov prihod ter je zategadelj ženitovanje z Gašperjem dan na dan odlašala. Ali ker Tineta le ni bilo, mislila je Anka v resnici, da se nikoli ne povrne.

Štiri tedne pozneje bila je Ankina poroka. V Gregorčevi gostilni so obhajali svatovščino. Jedi in pijače je

Ustreglo se je prošnji udove Helene Bevk za podaljšanje vzgojnine.

Za v prospeh mlinarskemu obrtu je deželni zbor naročil deželnemu odboru:

Obrniti se do visoke c. kr. centralne vlade 1.) s prošnjo, v kateri se razloži neugodni stan naše mlinске obrti in v kateri se visoka c. kr. vlada prosi, naj ona dela na to, da se nedostatki, kateri so bili združeni z izvršenjem ministerske naredbe iz leta 1882. in kateri so se pojavljali zlasti v neopravičenem kreditu pri carini, na žito, vpeljanem iz balkanskih dežel, odpravijo, v kolikor se to do sedaj še ni zgodilo; 2.) s prošnjo, naj visoka c. kr. vlada dela na to, da se železniški tarifi za žito in žitne izdelke tudi v tostranski državni polovici znižajo v taki meri, kakor na Ogerskem, da bode naši mlinarski obrti mogoče, kolikor toliko konkurirati z Ogersko.

Prošnji ribniškega županstva za uvrstitev neke ceste mej okrajne ceste in za popravo občinskega mostu na Bregu se je izročila deželnemu odboru.

Sklenil se je v tej seji novi lovski zakon za Kranjsko, ki bo za kmetovalce ugodnejši od sedanjega. Nekateri zastopniki kmetijskih občin so želeli nekatere za kmete še ugodnejše uredbe, a niso se mogle vsprejeti, ker bi sicer zakon ne dobil najvišjega potrdila.

V 14. seji je deželni predsednik odgovoril na interpelacijo zastran volitev v Trziču, da se bodo volitve na novo razpisale, da pa ni nobenega povoda, da bi se vodstvo volitev vzelo sedanjemu županu.

Na interpelacijo zastran napada na notarje v „Slovincu“ je pa vlada odgovorila, da vlada v dotičnem članku ni videla kaznivega dejanja in se jej zatorej ne zdi potrebno ničesar storiti.

Pri obravnavi o § 7. letnega poročila so razni govorniki prav po pravici grajali slabo upravo sedanjega muzeja, zlasti postopanje gospoda kustosa. Precej burna debata je bila v onem odstavku deželnozborskega poročila, ki govori o šolstvu. Poslancu Pfeiferju ne ugaja sedanja šola in bi želel versko šolo. Gospod poslanec Hribar v dobrem govoru zagovarja novodobno šolo in graja pristransko postopanje deželnega odbora pri ime-

novanju članov okrajnih šolskih svetov, ter končno nasvetuje:

Na nemški deški in deklški ljudski šoli v Ljubljani upeljati je s šolskim letom 1895/96. od tretjega razreda nadalje slovenski jezik za obvezni učni predmet za vse učence, odnosno učenke brez izjeme. Deželnemu odboru se naroča, naj pri c. kr. deželnem šolskem svetu takoj stori potrebne korake za izvedbo tega sklepa.

Deželnemu odboru se naroča, naj se takoj obrne do c. kr. deželnega šolskega sveta z zahtevo, da se s šolskim letom 1895/96. upelje na nižjih štirih razredih c. kr. državne višje realke v Ljubljani in na vseh razredih c. kr. gimnazij na Kranjskem slovenščina kot obljatni učni predmet za vse dijake brez razločka.

Deželni glavar in pa dr. Papež sta opravičevala postopanje deželnega odbora. Schaffer je pa izrekel, da ne ugovarja naravnost Hribarjevemu predlogom, a misli, da jih je še treba proučiti in zatorej predlaga, da se izroče deželnemu odboru, naj o njih poroča, kateri predlog je obveljal.

Gospod poslanec Hribar je potem spregovoril o nekaterih stvareh, ki se tičejo gimnazije in predlagal:

Deželnemu odboru se naroča: 1. Naj pri c. kr. deželnem šolskem svetu neutegoma in z vso energijo stori potrebne korake, da se po mogočnosti že z bodočim šolskim letom, najkasneje pa s šolskim letom 1896/7 na c. kr. gimnazijah v Ljubljani in v Novem mestu upelje v petem razredu slovenski učni jezik za verouk, latinščino, matematiko in naravoslovje; 2.) naj takoj stopi v dogovor z gospodi profesorji, ki so usposobljeni za spisanje učnih knjig za gorenje štiri predmete, potrebnih za pouk v petem in šestem gimnazijskem razredu, ter jih naprosi, naj se spisavanja teh knjig lotijo neutegoma za nagrado, ki se ima dogovoriti; 3.) naj se za pisateljske nagrade in za izdavanje teh knjig porabi v ta namen dovoljeni kredit; ko bi pa ne zadostoval, naj v prihodnjem zasedanju stavi za povišanje istega primerne predloge.

Hribarjevi predlogi so se vsprejeli po kratki debati, ko je zlasti deželni predsednik baron Hein nekaj

bilo dovolj in vsi svatje so bili dobre volje. Vsi berači po vasi so pravili, da ni bilo dolgo že take „ohceti“, ko je danes. Domača kapljica je vsem svatom jezike razvezala in razne smešnice in burke so se uganjale. Le v Ankinem srcu ni bilo veselja. Po sili se je včasih bolestno nasmehnila, kakor bi hotela s tem gostom notranjo žalost zakriti. Na prvi pogled bi vsak lahko sodil, da ji svatba ni nič kaj po volji.

IV.

Tine je, kakor smo uže rekli, dolgo časa ležal v bolnišnici. A počasi je okrevail in njegova krepka narava je pripomogla, da je popolnoma ozdravel. Kmalu potem je dobil odpust in se z veselim srcem napotil v svojo domačijo k starišem, prijateljem, znancem in kamor ga je najbolj vleklo, k Anki.

Domov prišedši ga je v srce zbadlo, ko je zvedel, da se je Anka omožila z Vedinovim Gašperjem. Tine sedaj ni vedel, je li živ ali mrtev. V vasi se nikjer ni pokazal, le doma so vedeli, da je iz Bosne prišel. Revež se je na videz delal starišem veselega, kakor bi nič težkega v srcu ne čutil. Očetu je pri delu le malo pomagal in se mu je z raznimi izgovori vselej odtegnil, kadar ga je hotel potrebovati. Najrajši je pohajal sam po samotnih potih, sam nevedoč pravega smotra. Včasih je šel iz hiše in se povrnil šele čez dva ali tri dni.

Nekega jutra vzame slovo od domačih, rekoč, da gre v bližnji trg po potni list ter da gre potem v mesto službe iskat. . . . Domov se nikoli več ni povrnil.

Čez tri dni izvlekli so ribiči iz globokega ribnjaka mrtvo Tinetovo truplo.

oporekal in tako pokazal vladno nenaklonjenost do slovenskega učnega jezika.

Pri poročilu deželnega odbora o vinarski šoli na Grmu in našem vinogradarstvu sploh je predlagal posl. Hribar:

Visoka c. kr. deželna vlada se naprosi, naj na merodajnem mestu opozarja na škodo, katera je vinska klavzula našemu vinogradarstvu že prouzročila in na nevarnost, katera istemu v bodoče preti zlasti vsled nepoštenih manipulacij vinskih uvoznikov in naj zlasti naglaša, da bi razveljavljenje v § 5, III. B, konečnega protokola k trgovski pogodbi z Italijo z dne 6. decembra 1891 bilo v interesu vinogradarstva kranjskega, kakor avstrijskega sploh.

Ta predlog je tudi obveljal.

Ljubljanskemu mestu se je dovolilo vzeti posojilo 400.000 gld. za vpeljavo električne razsvetljave, ki se bode amortizovalo v 42 letih.

V 15. seji se je sklenilo kupiti od kneza Auerperga njegova dela dveh mostov na deželnih cestah ter dovolilo dosmrtno podporo 200 gld. vdovi okrož. zdravnika v Novem mestu A. Brvar. Občini Vipavski se je podaljšal kredit 15.000 gld. za uravnavo vode na Vipavskem še za jedno leto. Potem se je sklenil neki zakon o pospeševanju grajenja železnic nižje vrste. Po tem zakonu se bode osnoval poseben deželni železniški svet 10 članov.

V tajni seji so se storili nekateri sklepi, ki se tičejo plač deželnih uradnikov in storil neki sklep zastran izplačila nekega zneska firmi Tönnies, ki je bil pridržan, še od gradnje gledališča. Odklonila se je prošnja ljubljanskega katoliškega delavskega društva v Ljubljani za omejitev porabe prisiljencev pri nekaterih delih.

Deželnemu odboru so se izročile prošnje podobčine Bukovje za uvrstitev občinske poti Dilce-Studeno-Bukovje mej okrajne ceste, podobčine Rakitnik, da bi deželni tehnik napravil načrt za občinski vodnjak, okrajnocestnega odbora na Vrhniki v uvrstitev ceste od Podčela do Frtice od Vrzdence pri sv. Joštu mej okrajne ceste, občine Vače, Peče in Kanderše za primerno cestno zvezo Moravče-Vače-Trata in dra. Josipa Mantuanija za podporo, da zbere ostalino in živatopisne podatke po Jak. Gallusu.

Odklonila se je prošnja župljanov iz Bucke za izločitev iz občine Studenec in ustanovitev posebne občine.

Odobrila sta se zakonska načrta za preložitve ceste Trebnje-Čatež Moravče, ceste Tržič-Srednjava, za poslednjo se je dovolilo 5000 gld. podpore. Sklenilo se je cesto, ki se odcepi pri Rečici od blejsko-javorniške ceste in drži do loško-bistriške ceste uvrstiti mej okrajne ceste.

Glede na prošnjo več živinozdravniških pomočnikov je sklenil deželni zbor resolucijo:

Slavna deželna vlada se opozarja na to, da razmere na Kranjskem zahtevajo, da se k zdravljenju živine pripuščajo tudi kovači, ki so izprašani za podkovstvo, mesogledstvo in živinozdravstvo, slavna vlada se torej naprosi, od slučaja do slučaja ozirati se na to.

Glede grajenja ceste iz Moravč do državne ceste pri Želodniku se je sklenilo:

1.) Od predloženih projektov zveze Moravče z drž. cesto oziroma z železniško postajo Domžale sprejme se projekt, kateri obsega zgradbo nove ceste od Moravč čez Krtino do Želodnika. 2.) Okr. cestnemu odboru Brdskemu dovoli se iz deželnega zaklada v delno pokritje na 26.335 gld. 44 kr. proračunanih in po deželnem nadzoru za približno 2000 gld. popravljenih stroškov podpora 10 000 gld., od katerih se ima polovica, to je 5000 gld. sprejeti v proračun za tekoče leto, druga polovica pa v proračun prihodnjega leta 1896.

Rešile so se nekatere prošnje o ustanovitvi novih občin, in izločitvi posameznih krajev iz obstoječih občin.

V šestnajsti seji je bil na dnevnem redu deželni proračun, ki kaže potrebščin 1.008.558 gld. in pokritja 129.679 torej primankljaja 878.882 gld. in je za pokritje tega primankljaja sklenil deželni zbor, naj se pobira:

1.) 40% priklada za užitnino od vina, vinskega in sadnega mošta in mesa v znesku 136.322 gld.; 2.) nastopne doklade: a) od porabljenih likérjev in vseh poslajenih opojnih tekočin brez razločka na stopinje alkoholovine od hektolitra po 6 gld.; b) od vseh porabljenih žganih opojnih tekočin po stopinjah 100delnega alkohometra za vsako hektolitersko stopinjo 18 kr., v skupnem znesku 210.000 gld. c) od vsacega hektolitra požitega piva ne glede na saharometersko stopinjo v zaprtem mestu Ljubljani 70 kr., v ostalem delu dežele pa 1 gld. v skupnem znesku 50.000 gld. Ta deželna naklada sme zadevati samo porabo, in ne sme zadeti ne izdelovanja in ne trgovine. V Ljubljani, katera velja za zaprto mesto, pobirati je deželna naklada pri uvozu kakor tudi pri izdelovanju piva; povračati je pa naklado pri izvozu piva iz Ljubljane v oni meri, po kateri je mestna občina Ljubljanska zavezana, po obstoječih predpisih povračati mestne doklade. V ostalem ozemlju, se ta naklada ne sme pobirati pri izdelovanju in ne pri uvozu v ozemlje dežele ali v kateri kraj zunaj Ljubljane. 3.) 28% priklada na vso predpisano svoto vseh neposrednih davkov z vsemi državnimi prikladami vred v znesku 431.767 gld. Kar preostaja primanjkljaja, pokrije naj se z blagajničnimi preostanki. Ako bi pa ti ne zadostovali, ali se preveč skrčili, pooblašča se deželni odbor, da sme v pridobitev potrebnega denarja zastaviti nekaj obligacij glavinskega deželnega premoženja do najvišjega zneska 50.000 gld.

Deželnemu odboru se je naročilo, naj se zopet udeleži dražbe užitninskega davka na Kranjskem. Debata o deželnem proračunu je bila jako živahna in je zlasti gosp. Hribar v izvrstnem govoru naslikal sedanjí politični položaj in zlasti hudo bičal novodobno nemškutarstvo, ki se je pokazalo pri tem, da je deželni odbor zabranil napravo slovenskih napisov v Ljubljani. Člana katoliške stranke Žitnik in pa Klun sta prišla popolno v navskrižje s svojimi nazori in se je pri tem pokazalo, da gospodje pri katoliški stranki nimajo nobenih pravih načel in sami ne vedó, kaj hote. Gospod Žitnik je pa izlil svojo nevoljo nad našim listom, ki je pojasnil gle-

dališko vprašanje. Rekel je, da on ni nikdar obsojal gradbe gledališča, temveč je le to grajal, kar se je preveč izdalo. S tem pojasnilom smo popolnoma zadovoljni, ako bode le gospod Žitnik toliko pošten, da bode v bodoče, ko bode to stvar kmetom razkladal, tudi povedal, da v tistem deželnem odboru, ki neki tako lahkomisljeno ravna z denarjem, ne odločuje naša stranka, ampak njegova v lepem sporazumljenji z dr. Schafferjem.

Glede gradnje belokranjske železnice sklenil je deželni zbor:

Deželni zbor izreka, da je v prvi vrsti železi, da se belokranjske železnice zgradé normalnotirno, da jih je pa vzlic temu tudi tedaj najuspešnejše podpirati, če se zgradé ozkotirno, zategadelj se deželnemu odboru naroča: a) da naj temeljito prouči obliko in velikost prispevka, s katerim bode deželi udeležiti se pri dobavi

stavbine glavnice belokranjskih železnic; b) da naj stopi v dogovor z visoko vlado, z vodstvom dolenjskih železnic in z udeleženci v to svrhu, da se omogoči gradba belokranjskih železnic ter zagotovi potrebna stavbena glavnica; c) da naj o uspehih svojega pogajanja poroča v bodočem zasedanji ter naj glede deželnega prispevka za belokranjske železnice tačas stavi konkretne predloge.

Naročilo se je deželnemu odboru, da pospešuje gradnjo železnice iz Kranja v Trzlič in sklenila se je resolucija, s katero se je pozvalo vlado, da kmalu poskrbi za krajšo zvezo Trsta z notranjimi deželami belokranjske. Deželni zbor je na to izrekel svoje mnenje glede volilne reforme, ki je pa precej tesnosrčno in se je videlo, da so se v dotičnem odseku gospodje le težko o tem zjedini. Na to se je po običajnih formalnostih zaključilo zasedanje.

Politični pregled.

Državni zbor je dovolil vladi pobirati davke do konca junija, če tudi ni še rešen proračun. Razgovor o tej stvari je v državnem zboru bil jako živahen. Opozicijski poslanci so hudo prijemali vlado in koalicijo, ki ne drži dane besede. Obljubila je bila, da se volilna reforma takoj izvrši, a še dosedaj se ni niti dotična predloga zbornici predložila. Češki poslanec dr. Eim je tudi spregovoril o naših slovenskih razmerah, in pojasnil, da se na Koroškem nadaljuje učitelji, uradniki in duhovniki, ki se ne morejo sporazumeti s slovenskim prebivalstvom. Poslanec gosp. Robič je pa izjavil, da bodo slovenski poslanci radi podpirali vlado, ako se bode le nekoliko oziralo na njih želje. Poslanec je s tem hotel namigniti vladi, da naj dovoli vsaj dvojezično gimnazijo v Celji. Kakor se pa kaže, se vladni in pa koalicijski krogi za besedo Robičevo ne bodo dosti zmenili. Razmere za celjsko gimnazijo stojijo jako neugodno.

Volilno reformo še vedno mrcvarijo v pododseku in bolj če se gospodje posvetujejo, manj je upanja, da bi se o čem sporazumeli. Vedno bolj s smešnimi predlogi prihajajo na dan. Osnovati se misli baje nova kurija, v katere bi radi zmašili manjše davkoplačevalce in industrijske delavce. V tistih deželah, v katerih bi delavci utegnili imeti večino, bi se kurija razdelila v dva razreda, v enem bodo volili mali davkoplačevalci, v drugem pa delavci; kjer bi pa mali davkoplačevalci imeli večino, bi pa delavci in ti davkoplačevalci vkupé volili. Ker se pa malim davkoplačevalcem misli dovoliti več poslancev nego delavcem, bi v novi kuriji za vsak razred bili drugi volilni okraji. Govori se, da bi marsikak volilni okraj obsegal celo po dve majhni kronovini. Seveda ni misliti, da bi za tak zamotan načrt se dobila v zbornici večina.

Občinske volitve na Dunaji so se te dni vršile in so krščanski socialisti v tretjem in drugem razredu pridobili okrog 20 mandatov. Liberalci imajo v mestnem zboru sedaj že samo 9 glasov večine, pa še ti niso gotovi, ker je mej 73 liberalnimi odborniki več omabljevcev.

Nemško-liberalni listi jako zdihujejo zaradi svojega poraza in priznavajo, da ne bode dolgo, pa bode vodja krščanskih socialstov dr. Lueger dunajski župan. „N. Fr. Press“ pravi, da bi že sedaj gotovo bil voljen dr. Lueger za župana, ko bi bila nova županska volitev. Nemško-liberalna stranka je na Dunaju tako izgubila svoj upliv, da še celo poštenjši židje niso hoteli več iti volit liberalcev. Ta poraz liberalne stranke bode močno uplival tudi na državnozbornske razmere. Liberalci ne bodo več imeli tacega upliva, ko se jasno vidi, da se prebivalstvo povsod od njih obrača.

Bismarck je dne 1. aprila slavil svojo osemdesetletnico. Veselje mu je pa ta dan marsikaj motilo. Tistih, od katerih je imel pričakovati največ hvaležnosti, ni bilo mej čestilci. Berolin se je povzdignil vsled zedinjenja Nemčije in državni zbor je baš Bismarck osnoval, a vendar sta državni in berolinski mestni zbor sklenila, da Bismarcku ne častitata. Sploh se v Nemčiji ni kazalo ob tej priliki nobenega posebnega navdušenja. Več navdušenja je bilo mej avstrijskimi Nemci. Več nemških liberalnih in nemško narodnih poslancev mu je čestitalo, ravno tako je tudi nemški Schulverein poslal čestitko knezu Bismarcku in s tem le jasno pokazal, za koga deluje. V Gradcu je bil velik obed na čast Bismarcku. Mestni zbor je bil sklenil, da ima graški župan pozdraviti Bismarckove častilce in da se ima posaditi hrast v čast Bismarcku, katere sklepe je pa vlada razveljavila. Več slovenskih občin in okrajnih zastopov je ugovarjalo proti proslavljanju kneza Bismarka v imenu vse štajerske dežele.

Armenija je dežela v azijski Turčiji, katera bi po berolinski pogodbi bila morala dobiti svojo samoupravo in krščanskega guvernerja. To se pa ni zgodilo. Lani so mohamedanci, zlasti vojaki, več kristjanov poklali na povelje turških oblastev. Sedaj stvar preiskuje neka komisija iz zastopnikov Turčije in raznih evropskih držav in se je pokazalo, da je turška vlada ukazala, da se nima niti ženskam in otrokom prizanašati. Ne ve se, če

bodo evropske vlade kaj storile. Gotovo ni, ker gre za kristjane. Ko bi šlo za žide, bi evropske vlade pač pokazale vso odločnost, a za kristjane se pa nihče ne briga.

Vojna mej Kitajci in Japonci se je prenehala, sklenilo se je premirje in vrše se mirovna pogajanja. Mi-

rovna pogajanja so se s tem nekoliko zakasnila, ker je neki mlad Japonec streljal na kitajskega odposlanca in ga malo poškodoval. Napadovalca so prijeli in že obsojili v dosmrtno ječo.

Dopisi.

Iz Šmarjete pri Klevevžu, 26. marca. [Izv. dop.]

Gotovo iz naše ljube Šmarješke fare še niste dobili nobenega dopisa v Vaš cenjeni list, četudi bi od nas imeli kakor od drugod vseskozi kaj naznanjati. Da pa se to ni zgodilo, je gotovo znamenje potrpežljivosti in miroljubnosti nas ubogih kmetov-faranov, kajti dobrega itak ne bi imeli dosti poročati, slabosti pa je bolje, da človek ne raznaša med svet in ne zasramuje svojega kraja, kar je tudi res najpametnejše.

Kaj pa me je vendar napotilo k tem vrsticam, Vam hočem takoj danes naznaniti. Znano Vam je namreč, da tudi potrpežljivost ima svoje meje. Ne morem se torej več premagovati, da bi ne razkril in ne potožil neslanosti in obrekovanje naših gg. duhovnikov tukajšnje fare zoper „Rodoljuba“. Kakor Vam je že iz več strani znano, večina duhovnikov na Kranjskem kriči, pobija in obrekuje nedolžnega „Rodoljuba“. Jednako in morda še hujše in strastnejše „zabavljata“ naša gospoda duhovna v Šmarjeti čez nesrečni „brezverski Rodoljub“, misleča, saj imamo v svoji mali farici samo nevednega, revnega kmeta pred seboj, pred katerim se sme pač vse reči. In Bog ne daj, da bi se ta „nekatoliški brezverski Rodoljub“ še kaj več razširil po naši fari; gospodoma je glavna skrb, zatreti in iztrebiti ga, prej ko je mogoče, iz fare. Zatorej začela sta hud boj proti njemu, bodisi v cerkvi na leci, ob izpraševanju v Adventu (ko hodijo po listke za Velikonočno spoved), bodisi doma v svoji sobi ali, kjerkoli prilika nanese, odgovarjata ljudem ta list z obrekovanjem in strašenjem, kako je brezversk in nekatolišk. Naj navedem le par slučajev, kako postopajo naši gg. duhovniki, da bi tem prej zatrli ta list v svoji fari. Najboljša prilika jima je bila pri izpraševanju, da sta z obrekovanjem, kako brezversk da je „Rodoljub“, odvrčala ljudi od njega. Med tem se je pa vendar jeden fant, sin obče spoštovanega očeta in modrega moža-kmeta, oglasil, rekoč, gosp. župnik, saj „Rodoljub“ ni res brezversk, saj še celo vero zagovarja. To je bil župniku ogenj v strehi in precej na sv. Štefana praznika bila je pridiga zoper „Rodoljuba“ in tega človeka, ki se je drznil ziniti, da „Rodoljub“ vero zagovarja. Spravil se je propovednik tudi čez vso ono hišo ali družino, odkoder je bil omenjeni človek doma, ter njega kar s prižnice imenoval za „ničvredno človeče“. Se-li spodobi v cerkvi z lece vpričo vseh ljudij tako govoriti, jaz menim, da ne? In tudi prizadeti kmet, ki je sploh spoštovan mož in na dobrem glasu, bil je s tem užaljen in mislil to stvar takoj „Rodoljubu“ potožiti ali pa kar sodniško tožiti. Da se pa to ni zgodilo, ubranili so otroci.

Ravno ta praznik povedal je g. župnik naravnost z lece, koliko teh nesrečnih časopisov že prihaja v našo faro.

Še bolj strasten in sovražen preganjalec „Rodoljuba“ pa je gosp. kapelan Fr. Žvan. Ta pa, ker že v cerkvi in drugih priložnostih ne more vseh naročnikov tega lista odvrniti, kliče jih še kar k sebi v svojo sobo, ter jih tam toliko časa z različnim obrekovanjem in strašenjem oplaši, da lista več ne sprejmo. Nekaj tacega se je ravno preteklo nedeljo zgodilo. Poklical je k sebi nekega zvestega naročnika „Rodoljubovega“ ter mu ga odgovarjal, rekoč, da to ni prav, da bere ta brezverski, nekatoliški list in da ga mora opustiti, sicer bo videl, da bo prišla kazen čez njegovo hišo. Zaveden poklicanec pa vpraša na to g. kapelana, kaj berete Vi tudi „Rodoljuba“, a on odgovori, da ne. Mož pa zopet vpraša, kako pa morete Vi govoriti čez „Rodoljuba“, če ga ne čitate, kako veste, da je brezversk. Jaz ga berem, pa vem, da to ni res, in ga bodem še bral, dokler ne bom sam spoznal, da je res neveren in potem ga šele pustim. To izgovorivši je odšel.

Iz Cerknice, 2. aprila. [Izv. dop.] „Domoljub“ prinesel je v svoji zadnji številki dopis iz Cerknice, v katerem očita „Rodoljubu“, da donša spise, ki ne izpodbujajo k čednosti. Jaz marljivo čitam vaš cenjeni list, a nič tacega ne najdem v njem. Če je list povedal, da cerkniška kaplana odrekata odvezo bralcem „Rodoljuba“ in „Slov. Naroda“, je resnico povedal in resnica je ljuba Bogu in ljudem (seveda ne vsem). Dopisnika peče, da ljudje ne čitajo pri nas le „Domoljuba“ temveč tudi „Rodoljuba“, ravnaoč se po pregovoru, da se resnica prav spozna, je treba čuti dva zvona. Dopisnik se pri tem šali z našim občespoštovanim g. Fr. Premrovom iz Martinjaka. To pač dosti ne boli tega poštenjaka, ki tukaj sploh vživa večje spoštovanje, kakor gospod Fronc, ki je še le par let tukaj in ne vé, kam ga jutri veter zanese.

Čitanje „Rodoljuba“ je koristno, posebno tistim, ki še žive v babji veri, da more „gospod“ koga „izmoliti“ in se zaradi tega niso udeležili zadnje volitve. Može, pomislite, kje bi že bila cerkniška „trojica“, kje vodja narodne stranke v Dolenji vasi, ko bi gospodje imeli tako moč. Usiljevati pa „Rodoljuba“ ni treba, ker ga sami rajši beremo nego „Domoljuba“ in se tudi za dopisnikovo odgovarjanje ne zmenimo. Naše ljudstvo že zna ločiti dobro od slabega. „Rodoljuba“ beremo iz prepričanja, da si smo gotovo tako dobri katoličani, kakor on. Presleparili pa nas ne bode, da bi vam verjeli, da je tisti „ajd, ki bere „Rodoljuba“ in ne trobi v vaš rog.

Iz Nove Vasi pri Lescah, 31. marca. [Izv. dop.] Le hitro minevajo dobe časa in to tem bolj, ako je blagostanje in zadovoljnost v polni meri prisotno. Nasprotno pa dozdeva se onemu, ki je v stiskah in težavah; toda gotovi čas je navzlic temu vsakemu in za vse jednako dolg.

Ravno tako se tudi našim poslancem steka odmenjeni čas proti koncu, dasiravno ne prenašajo posebnih muk in težav, temveč prenašajo jih v obilosti njih volilci. Osebito naša Gorenjska ne more s svojimi izvoljenci posebno ponosna biti, ker njih marljivost ne vspeva do kacega zadovoljstva; ob jednom, njih delavnost v čistem zrcalu jako slabotni odsev (reflex) daje. Ako hočemo stanje posameznikov natančneje pretehtovati, opazimo sledeči produkt: grof Hohenwart je sicer jako vplivna oseba, toda on izkorišča svoj vpliv na škodo svojih volilcev; g. Globočnik pa ima to nadarjenost, da rajši molči, nego bi kako tehtno znil. In kaj hoče, ali naj bi se za prebivalstvo potegoval in s tem sebi blata v žep deval? Deželni poslanec g. Mesar je poslanec le na papirji, osebo pa je gg. kolegam v deželnem zboru skoraj nepoznan. On je sicer telesno pohabljen in vsled tega naj bi ga vsaj previdnost srečala in bi vsaj mandat na dražbo postavil. Raznovrstne in važne dogodke imel je v deželnem zboru zagovarjati, zlasti kritične planinske odnošaje, ker so vendar planine kmetijstvu tako neizogibno potrebne, kakor „voda na mlin“. In tega neprijetnega posla

so se drugi, tuji gg. poslanci, blagovoljno polotili, dasiravno se jim je od nasprotniške strani nekompetentnost očitala.

Navedeni možje bili so nam od neke stranke kot kandidatje priporočani, od stranke, v katero bi se vsaj verodostojno zaupati smelo; praktično pa je ta zadeva ravno nasprotno lice, humbug, uprizorila. Smelo se trdi, da jednacih neprilik niso volilci sami krivi, ker le malo ali redkokrat je priporočani kandidat po zaslugah ali mnenju znan svojim volilcem. Prav in uzorno jo je pogodil govornik na nekem shodu, ko je dejal: „Ako si kmetje ne boste sami pomagali do boljših vspehov svojih pravic, kdo drugi, naj bo ta ali oni, vam tega priboril ne bo“. Da! samoumevno je, marsikak poslanec bode najprej gledal in deloval na lastne interese in potem še le, ako se mu dozdeva, v prid svojih volilcev-kmetovalcev. Čestokrat se pri nekaterih poslancih pripeti, da težnjam svojih volilcev celo nasprotujejo, in kaj zasluži tak zastopnik družega, kot skovati mu novo „zaupnico“.

Prisiljeni iz enakih nagibov in ker se zopet približuje doba volitve, prosimo, naj nam slavni centralni narodni volilni odbor imenuje gg. kandidate, akoravno niso kacega vzvišenega pokoljenja, ki so zanesljivo vneti narodnjaki ter zaslužni možje in ki imajo kaj srca ter resnično voljo, svojo vlogo uspešno rešiti.

O priliki, ako Vam drago, gosp. urednik, hočemo stvar temeljiteje in bolj resno razmotrivati.

Slovenske in slovanske vesti.

(Naročniki), ki še niso poslali naročnine se opozarjajo, da to hitro storé, sicer se jim list ustavi.

(Rovanje proti našemu listu.) Od naše katoliške stranke je vedno huje. Posebno jih jezi, da se je zadnji čas jel list le še bolj razširjati okrog Cerknice, da ga oba kaplana nista mogla izpodriniti. V poslednjem „Domoljubu“ zopet nekdo iz Cerknice pozivlja somišljenike, naj delujejo zoper nas, in nesramno laže, da naš list napada duhovščino. Proti duhovščini pa naš list nikdar ni pisal, a naša konservativna stranka se pa ne sme zamenjavati z vso duhovščino. Njeno škodljivo delovanje smo ožigosali dosedaj in je bodemo tudi v bodoče. Tudi zopet omenja naše napade na škofa. Kar smo kdaj prinesli o škofu ljubljanskem, bili smo povsem opravičeni pisati. Oglasili smo se le tedaj, kadar smo videli, da je delovanje kvarno naši narodnosti. Da smo bili opravičeni, je pač večkrat le najbolje dokazovalo zvijanje nam nasprotnih listov, ki niso nikdar hoteli povedati, kako je bila stvar, ali naravnost reči, da ni res, temveč so le stvar zasukavali. Lahko bi o stvari še obširneje govorili, a za danes še opustimo. Da se pa sme grajati tudi postopanje škofa, za to pa imamo najboljši dokaz v glavnem glasilu naše katoliške stranke. Ta list je grajal nekoč nadškofa ostrogonskega na Ogerskem zaradi njegovega postopanja proti Slovacom, da nekoč je narav-

nost povedal, da se ravna ne po škofih, temveč le po načelih; poslanca Kluna je napal, ko je v deželnem zboru branil avtoriteto škofov. Kar je „Slovenec“ dovoljeno, bode pač tudi nam. Zadnjikrat smo že povedali, da delajo proti nam, ker se bojé, da bi ljudstvo ne izvedelo resnice in to rečemo tudi danes in zatorej naj vsakdo sam naš list here in potem ga pa sodi.

(Zaupnica dež. glavarju) „Slovenec“ poroča, da je nekaj županov, občinskih svetnikov in odbornikov cestnega odbora kranjskega okraja izreklo zaupnico deželnemu glavarju Otonu Deteli za zasluge, ki jih je dobil za svoje delovanje v korist občinam. Ta zaupnica se je dobila seveda na način, kakor se je zaupnica grofu Hohenwartu na Gorenjskem. Nekaj ljudij se povsod dobi, ki podpišejo to ali pa ono, ako jih kak „gospod“ nagovarja. Na tej spomenici so tri stvari znamenite in sicer: 1. „Slovenec“ ni povedal, koliko je podpisancev, in je torej lahko, da število ni posebno veliko. 2. Podpisal je ni nikdo iz loškega okraja, kjer gospoda Detelo najbolje poznajo. 3. V njej se naglašajo le zasluge za občinske koristi, narodnih sploh se ne omenja, in se s tem nekako priznava, da kranjski deželni glavar vsaj v poslednjem času nima nobenih tacih zaslug. Ta zaupnica torej ni odškodnina za neosnovane napade „Slov. Nar.“ na deželnega glavarja, kakor trdi „Slovenec“, temveč je indirektno potrdilo, da so bili ti napadi povse osnovani.

(Umrla) je 23. m. m. v Vrbi v svojem 83. letu najstarejša sestra knezoškofa Zlatoustega, Mina Pogačar. V notranjem popolnoma zdrava je oslabilila bolestopolna udnica tako, da si od Krizostomove smrti ni več mogla donášati jedila s svojo roko. Silne bolečine je imela svojih 20 let tudi v čeljustih. A tožila ni nikoli. Pokopal jo je 25. m. m. na Breznici stari hišni prijatelj vodja g. Tomo Zupan v spremstvu Brezniškega župnika g. Toma Potočnik ter očeta Rajnerija Kokalj iz Ljubljane.

(Shod v Starem trgu pri Ložu.) Naša katoliška stranka je dne 25. m. m. imela v župnišču pri Ložu osnovalni shod katoliškega narodnega društva za loški okraj. Največ se je govorilo o verski šoli in pri tem seveda zabavljalo proti liberalcem. Gospod Gregorič je pa govoril tudi o občni direktni volilni pravici. Pri tem so pa gospodje dveh stvari popolnoma pozabili omeniti, katere naj zatorej mi tukaj omenimo, ker nista brez vse važnosti. 1. Poslanci, kateri so po priporočilu naše katoliške stranke bili izvoljeni, so na Dunaju pri sklepanju koalicije v to privolili, da se je verska šola odstavila z dnevnega reda. 2. Naša katoliška stranka je na Gorenjskem odobrila zaupnico grofu Hohenwartu za to, ker je preprečil Taaffejevo volilno reformo, ki se je jako približevala občni volilni pravici. To smo omenili, da svet izvé, kakšni prijatelji verske šole in občne volilne pravice so v vrstah naše katoliške stranke.

(Novi predsednik okrožnega sodišča v Celji) je imenovan in sicer dosednji višjesodni svetnik v Gradcu Rudolf Ulepitsch Krainfels. Kakšnega mišljenja da je, bomo še le pozneje do dobrega spoznali, a nemški listi so ž njim zadovoljni. Boljšega tudi pod koalicijo ni bilo pričakovati. Predlagal se je za to mesto tudi višje deželne sodnije svetnik Ledenigg, ki tudi nima tistega madeža na sebi, da bi bil naklonjen Slovencem. Na Dunaji pa vender ni našel milosti in sicer zaradi tega ne, ker je v njegovi kvalifikaciji omenjeno, da zna slovensko. Tudi znamenje časa.

(Boj proti dvojezični gimnaziji) v Celju narodni Nemci nadaljujejo na vse mogoče načine. Tudi nemški dijaki in pa nemške dame so posegli v boj, sicer ne s kolom, temveč s ponižno prošnjo do dr. Luegerja, da bi on uplival na krščanske socialiste, da bi glasovali proti osnovi dvojezične gimnazije v Celju. Kakor se čuje te nemška goske niso gagale brez uspeha, kajti glasilo krščanskih socialistov že zagotavlja, da bodo krščanski socialisti tudi glasovali proti dvojezični gimnaziji v Celju. Rimske goske so otele Rim, nemške pa hočejo nemško Celje in si s tem pridobiti slavo v zgodovini.

(Številke govoré!) Celjska mestna hranilnica, ki je v nemških rokah, je imela 1891. l. 25.667 gld. 12 kr. dobička, lani pa le še 12.995 gld. 93½ kr. Južnoštajerska hranilnica in Celjska posojilnica sta imeli leta 1891. skupaj dobička 14.684 gld. 19½ kr., lani pa že 23.439 gld. 78 kr. Te številke govoré dovolj jasno, da ni treba ničesar pristaviti.

(Narodna enakopravnost v budgetnem odseku.) Dne 26. m. m. se je budgetni odsek posvetoval o prošnji Dunajskih Čehov, da bi se vsaj veronauk za češke učence po dunajskih šolah poučeval v češčini in pri vsaki dunajski župniji nastavljal eden češki duhovnik. Odsek je odklonil ti peticiji, ker se je učni minister proti njima izrekel. Nov dokaz o narodni pravičnosti koalicije.

(Hohenwart proti petakarjem.) Po davčni reformi zgubé tisti volilci v sedanjih volilnih skupinah volilno pravico, ki sedaj nekaj nad 5 gld. davka plačujejo, ker se jim davek zniža pod pet goldinarjev. To želé nemški liberalci, ker potem zgubi mnogo krščanskih socialnih in slovanskih volilcev po mestih volilno pravico. Baron Dipauli je v državnem zboru stavil predlog, da se tem volilcem ohrani volilna pravica. Ta predlog je podpisal mej drugimi tudi dolenski poslanec Višnikar, katerega je nedavno še „Slovenec“ proglašal za „liberalca“ v najslabšem zmislu besede, podpis je pa odrekel grof Hohenwart, za katerega se vedno naudušujejo naši konservativci. Radovedni smo, kaj stori naša krščansko-socialna stranka. Če jej je kaj na krščansko-socialnih in na narodnih načelih, preskrbeti bi morala grofu Hohenwartu nezaupnico, kakor mu je lani preskrbela zaupnico. To, da je grof Hohenwart odrekel podpis, je velicega pomena, kajti po njem kot konservativnem vodji ravna se veliko politikov zlasti tudi Poljaki in je baš s tem najbrž ta predlog pokopan.

(Poljska gimnazija v Tešinu) Tudi v Šleziji začenjajo se Slovani zavedati svoje narodnosti in misliti na samopomoč. Poljaki so sklenili, da osnujejo v Tešinu zasebno poljsko gimnazijo. V ta namen imajo zagotovljenih že blizu 100 000 gld. Mesto Levov je dovolilo 1000 gld. Nemški listi zlasti nemško narodni se jako togoté, ker so Poljaki jeli misliti na svojo gimnazijo v Šleziji, češ, da je v nevarnosti nemška posest. Privajajo si namreč vso Šlezijo, kakor tudi našo Koroško. Da bi odvrnili Poljake od osnove posebne gimnazije, zbral se je nemški tešinski mestni svet in sklenil, da se v tešinskih mestnih ljudskih šolah upelje poljščina za obvezni predmet, in da bode deloval na to, da se tudi v srednje šole uvede poljščina kot obvezni predmet. Mislili so, da bodo s tem že zadovoljni Poljaki, a poljski listi pa odgovarjajo, da vsled tega sklepa ostane poljska gimnazija ravno tako potrebna, kot je bilo dosedaj; sklep mestnega zbora tešinskega le dokazuje, da tudi Nemci prihajajo do prepričanja, da je znanje poljščine v Šleziji potrebno.

(Petindvajsetletnica bolgarskega eksarhata.) Dne 12. marca je minulo petindvajset let, odkar so Bolgari si priborili cerkveno neodvisnost od carigradskega patrijarha in imajo svojega eksarha. To je bilo za Bolgare velicega pomena, ker je grško duhovništvo kazalo največje sovraštvo proti bolgarski narodnosti in je s pomočjo turške vlade Bolgare prav dobro odiral.

Razne vesti.

(Preganjana učiteljica.) V Petrovo Selo blizu Novega Sada je prišla pred kratkim Katarina Petrović kot učiteljica. Imenovana je bila vzlic temu, da je pravoslavni pop kandidoval za dotično mesto neko drugo učiteljico. Ker ni obveljalo, kar je zahteval pop, dogovoril se je z učiteljem, da s pomočjo raznih spletk izpodrineta siromašno učiteljico. Učitelj Aleksić je v šoli šikaniral na vse mogoče načine svojo kolegino, pop pa je proti njej hujskal ljudstvo. Ko vse to ni nič pomagalo, izmislila sta si vrla moža prav satansko sredstvo. Najela sta nekega malopridneža, da je pozno zvečer šel k učiteljici; ker iz lepa ni mogel v sobo, odprl je vrata siloma, potem pa pri oknu odšel. „Slučajno“ pa sta blizu okna stala pop in učitelj z nekimi ženskami. Kar najhitreje so raznesli vest, da obiskujejo učiteljico ponoči moški in tako spravili ubogo dekle ob pošteno ime. Siromašna učiteljica je vsled tega obupala in se usmrtila. Take in jednake reči se pač tudi še kje drugod primerijo!

(Trdoglav vojak.) Neki alsasški novak je bil asen-tiran k pruski gardi. Mož je menonit in vera njegova mu brani, vzeti v roke kako orožje ali se celo vojskovati. Ko se mu je pri vojaki dala puška, je ni hotel vzeti, vsled česar je prišel v zapor. Po prestani kazni se je novič branil vzeti puško in moral je zopet v zapor. To se je od jeseni že večkrat ponovilo in vse kaže, da trdoglavi mož najbrž žive svoje dni ne pride iz zapora, seveda če se ne izneveri naukom svoje vere.

(Naš cesar kot dedič.) Te dni je umrl na Dunaju knez Rihard Metternich. Pokojnik je bil lastnik velike graščine Johannisberg ob Rennu, kjer se prideluje svetovnoslavno vino „Johannisberger“. To posestvo je cesar Franc podelil kancelarju Metternichu s pogojem, da je podedujejo vedno le lastnikovi sinovi. Ker knez Metternich ni

imel sinov, pride velika graščina „Johannisberg“ — vredna več milijonov — zopet v last cesarjevo.

(Nesreča v premogokopu.) Dne 16. marca se je v premogokopu pokojnega nadvojvode Albrehta, in sicer v Hohenegger-rovu v karvinskem okrožju blizu Opave unel jamski plin in nastala je strahovita eksplozija. Zjutraj se je vpeljalo v ta rov 280 premogarjev. Koj po eksploziji so se začela rešilna dela. Vsled eksplozije je bilo ubitih 49 premogarjev, nevarno ranjenih je kakih deset, ostali pa so le lahko osmojeni. Povsem nepoškodovanih je le malo. Skoro vsi ponesrečenci so zapustili rodbine. Trupla ponesrečencev so grozno razmesarjena in ožgana. Trdi se, da je eksplozija nastala, ker se je jednemu premogarjev vnela dinamitna patrona, katero je imel pri sebi. Zadnja nesreča v karvinskih rudokopih se je zgodila lani, meseca maja, in sicer v rovu grofa Larischa. Kakor znano, se je tedaj ponesrečilo več sto oseb.

(Kathreinerjeva Kueippova sladna kava.) Od neke mlade gospe, ki pa, kakor se dozdeva, more zavzemati mesto mej starimi kavopivkami, prejel je „Neues Wiener Journal“, kakor ta dunajski list v zadnji nedeljski številki poroča, lepo vezan prtič za kavno mizico s sledečim rekom v vezani besedi, ki v slovenskem prevodu slôve: „Čašica kave zdrava je in bolje tekne in se prilega, če ji za polovico primešaš pristne Kathreinerjeve kave.“ Ker je v teh besedah mnogo istine, priobčimo jih našim čitateljicam, zlasti onim, ki radi srebljejo kavo, naj jih uvažujejo in se po njih ravnaajo.

(Volkovi.) Pri Gospe sveti v celovski okolici so sledili tri volkove po snegu, a niso jih dobili. — V Bosni so prihajali letos volkovi v vasi in zvečer ni smel nikdo neoborožen izpod strehe. Serajevskega davčnega eksekutorja sta poldrugo uro spremljala dva volka in sta se šele izgubila blizu neke vasi.

Obrtna reforma pokopana.

Ko se je osnovala koalicija, se je obetalo, da je napočil čas velicah gospodarskih reform. Velika politična vprašanja so se odložila in zatorej se je dobil čas za gospodarska vprašanja in poleg tega je pa v državnem zboru sedaj taka večina, da lahko izvrši največje naloge.

Obrtnikom se je obetala taka prememba obrtnega reda, da bi se obvarovala mala obrt proti pritisku kapitalizma. Mali obrtniki, ki so že bili večkrat prevarani v nadah, niso imeli v te obljube prave vere. To se vidi posebno na Dunaji, kjer mali obrtniki vsi podpirajo le nasprotnike koalicije. S političnimi vprašanji se mali obrtniki baš malo pečajo, a tukaj so pa vender po svoji pameti preudarili, da iz vseh obljub ne bode nič dejanja. Glavno besedo v koaliciji imajo levičarji in pa češki veleposestniki. Levičarji od nekdanj zagovarjajo interese velicah kapitalistov. Od njih so povse odvisni, ker jih z denarjem podpirajo pri volitvah. Sploh je pa nemška liberalna stranka od nekdanj imela v svojem programu obrtno svobodo, in ni misliti, da bi nakrat zatajila jedno svojih glavnih načel. Češki veleposestniki so pa

sami tovarnarji in zatorej ne morejo želeti, da bi se mala obrt kako varovala pred veliko. Vsaj tudi načela sedanjega obrtnega reda niso slaba, samo izjeme ga delajo iluzoričnega. Te izjeme so pa baš češki veleposestniki spravili v obrtni zakon. Posebno pokojni grof Belcredi kot nekaki vodja vse obrtne reforme, je največ spridil. Ravno tako tudi sedaj veleposestniki ne bodo kaj dobrega priporočali. Nekateri nemški konservativci imajo najboljše namene, a njih vpliv niti v Hohenwartovem klubu ni odločilen, drugi pa tudi gledajo bolj le na kmetijske koristi ali se pa zanimajo le za politična vprašanja ter se za male obrtnike dosti ne menijo.

Pri tacih razmerah pač ni bilo pričakovati, da bi koalicija mogla kaj storiti za malega obrtnika. Sprva se je govorilo, da bode permanentni obrtni odsek izdelal na podlagi izjav izvedencev pri obrtni enketi načrt novega obrtnega zakona. Gospodom pa menda ni šlo delo od rok, ker ga tudi jako malo razumejo, ker smo imeli najlepši priliko pri enketi spoznati, ko gospodje niti vedeli niso, kaj je pravi namen dokaza zmožnosti.

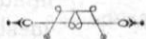
Ko v odseku ni šlo, je to nalogo prevzel trgovski minister, da on izdela in predloži dotični načrt zakona. V ministerstvu so gospodje zares stvar prerešetovali, a naposled se prepričali, da ni moč sestaviti nobenega načrta, ki bi zares kaj malim obrtnikom pomagal, a ob enem pa bi bilo kaj upanja, da se zanj v zbornici dobi večina. Zatorej je vlada vedno stvar odlašala. Naposled je pa oddala odseku neko izjavo, iz katere se je dalo posneti, da vlada ne misli predložiti reforme obrtnega reda.

Té dni je predlagal v zbornici poslanec Adamek, da bi se permanentnemu odseku naročilo izdelati načrt novega obrtnega reda in ga najpozneje predložiti jeseni zbornici. Za svoj predlog je seveda zahteval nujnost, ker sicer gotovo ne pride ob pravem času na vrsto.

Poslanec Exner, ki je v permanentnem odseku, se je izjavil proti predlogu. Potem je pa povedal, da je trgovski minister v odseku naznanil, da sedaj ne predloži

dotične predloge, ker imata oba obrtna odseka dovolj dela s petimi drugimi predlogami in ni misliti, da bi mogla se tako obširno rešiti, še manj je pa misliti, da bi zbornica mogla stvar rešiti.

Iz teh besed je jasno, da v sedanji postavodajni dobi ne pride več obrtna reforma na vrsto. Izgovor ministrov, da imata odseka preveč dela, je pač neutemeljen. Kako hitro reši zbornica kak zakon, če ugaja vladi in zbornični večini, naj se ž njim nižjim slojem prebivalstva tudi naloži kak nov davek. Vladi in koaliciji le dobre volje manjka, za to se pa stvar odloži. To je pa le nov dokaz, da koalicija ne more kaj storiti za srednje in nižje produktivne stanovce in da je bilo le slepenje, če se je obetalo, da bode pod koalicijsko vlado se kaj storilo za malega obrtnika. Sedanja državnozborska večina je le zastopnica velicega kapitala in tisti, ki jo zagovarja, tudi deluje za interese velicnih kapitalistov, naj to še tako prikriva.

Konservativna prijaznost delavcem.

V pododseku za volilno reformo še s svojim delom niso pri kraju. Vedno vidneje je, da bi gospodje radi delavcem kakor mogoče malo mandatov dali. Sprva se je govorilo, da se novi kuriji dovoli 70 mandatov, od katerih bi jih dobili polovico delavci in polovico mali davkoplačevalci. Da že to ni v nobenem razmerju z važnostjo in številom delavskega prebivalstva, ni treba omenjati.

Konservativcem v pododseku se je pa to vse preveč zdelo in zahtevali so, da se naj število mandatov v novi kuriji pomanjša na 40 in bi jih od teh le 15 dobili delavci, 25 pa mali davkoplačevalci. Ta predlog baje celo pri nemški zjedinjeni levici ni našel dopadajenja, če tudi se ni nikdar odlikovala s posebnim prijateljstvom do delavcev. Ne vemo, če se bodo mogli v pododseku o njem sporazumeti, dvomimo pa, da bi za take nazadnjaške nazore mogli dobiti večino v zbornici sami. Našli se bodo pač mej levičarji in Poljaki nekateri, ki se bodo odločno uprli taki nazadnjaški volilni reformi.

Konservativci se sèmtertja jako radi laskajo delavcem in bi povsod radi liberalce bodisi nemške ali slovenske naredili za največje izsesovalce ljudstva, katerim je vse le na interesu kapitalizma. Ta konservativni predlog pa najočitneje kaže, da je konservativni stranki denar ali premoženje sploh bog, da človek sam na sebi pri njej nič ne velja. Pri konservativcih le tisti kaj šteje, ki ima kaj pod palcem, ki torej kaj davka plačuje, tisti pa nič, ki ničesar nima, naj s svojim delom še tako pripomaga k plačevanju davka, naj tudi vzgaja še tako vzgledno otroke, da bodo kedaj delovali za blaginjo države.

To naj si dobro zapomnijo delavci, da bodo vedeli

dati primeren odgovor, kadar bi kdo izmej konservativcev se jim hlinil s svojim prijateljstvom do delavcev. Vse to je le sleparija. Ker so jeli slutiti, da bi morda delavci le utegnili tudi vzlic vsemu njih oviranju dobiti volilno pravico, so se pa jeli laskati jim in snovati delavska društva. Sèmtertje po shodih celo delavcem obetajo občno volilno pravico.

Sicer smo pa imeli že druge prilike spoznati, kaki prijatelji delavcev so konservativci. Ko se je namreč sklepal zakon v obrtnem nadzorstvu, so se izvzeli vsi rudniki, ker so mnogi v rokah konservativnih veleposesnikov, če tudi bi baš rudarski delavci bili tega nadzorstva najbolj potrebni. Konservativci so le ondu za kako socialno reformo, kjer to gre na stroške drugih. Nezgode v rudnikih so prisilile, da se bode moralo nekaj storiti, pa v odseku se baš konservativni člani najbolj trudijo, da dotični zakon naredo za iluzoričen. Pred vsem se hoče po ovinkih doseči, da se rudarskim nadzornikom, ako se vpeljejo, določi jako omejen delokrog in da se jim ne dá potrebne svobode. Poleg tega se pa tudi branijo konservativci, da bi nadzorniki bili rudarski tehniki, ki delo poznajo. Tako bodo rudnik ogledovali juristi poljedelskega ministerstva, ki o vsej stvari ne bodo imeli najmanjšega pojma.

Tudi se v zadeve bratovskih skladnic ne bodo smeli mešati ti nadzorniki. Slišijo se vedno pritožbe, da so delavci pri teh skladnicah prikrajšani. Ker bi najbrž imeli škodo lastniki rudnikov, zato se vlada, konservativci in pa tudi nekateri liberalci upirajo, da bi nadzorniki smeli to stvar ogledovati in jo svetu pojasnovati. Iz povedanega je jasno, kaki prijatelji delavcev so tisti, ki se radi ponašajo s svojim katoličanstvom.

Delavske raznoterosti.

(Klun in delavci.) Gospod Klun je mož, ki je tudi rad se semtertja malo polaskal delavcem. Ta mož se je v zadnji seji deželnega zbora postavil popolnoma na delavcem nasprotno stališče. Našel je, da delavci jako malo davka plačujejo. Res, da donajajo nekoliko za indirektno davke, a to je večkrat tudi le prostovoljni davek, kajti nikdo ne sili nikogar kaditi tobaka. Velik narodni gospodar gospod Klun se je celo upal trditi, da gospodarji plačujejo za delavce indirektno davke. Ta misel pa ni nova, ž njo se je že nekaj do dobrega osmešil Ebenhoch. Gospod Klun naj le malo bolje pomisli, kaka stvar, pa bode prišel do prepričanja, da se ni na to

ozirati, kdo ravno denar nese v davkarijo, temveč kdo ga zasluži. Če bode to dobro preudaril, pa bode videl, da mnogo ne le indirektnih, temveč tudi direktnih davkov prislužijo delavci, in na vse to se je treba ozirati pri podelitvi političnih pravic.

(Krščanski socialisti) niso več po volji nemškimi konservativcem, ker zahtevajo tudi za delavce nekaj pravic. Konservativni listi ravno tako zabavljajo proti njim kakor liberalni. Kardinal Schönborn je pa bil šel v Rim, da izposluje papeževo izjavo proti krščanskim socialistom.

(Občini tiskarski štrajk) je v Sofiji. Prizadete so vse tiskarne. Nekateri listi niti ne izhajajo.

Tržne cene v Ljubljani

3. aprila t. l.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica, hktl.	7	30	Špeh povojen, kgr.	—	64
Rež,	6	20	Surovo maslo, "	—	80
Ječmen, "	7	—	Jajce, jedno	2	—
Oves, "	6	20	Mleko, liter	—	10
Ajda, "	6	65	Goveje meso, kgr.	—	64
Proso, "	7	50	Telečje	—	70
Koruza, "	7	—	Svinjsko	—	64
Krompir, "	3	40	Kostrunovo	—	44
Leča, "	12	—	Pišanec	—	70
Grah, "	15	—	Golob	—	18
Fizol, "	12	—	Seno, 100 kilo	2	14
Maslo, kgr.	98	—	Slama,	1	96
Mast,	68	—	Drva, trda, 4 metr.	9	—
Špeh frišen	54	—	" mehka, 4 "	6	—

Kdor želi prav ugodno priložnost porabiti, ter si kupiti

en del, polovico ali celo

posestvo

z dvema hišama, z obširnimi gospodarskim poslopjem, proti večletnemu vplačevanju in tekočemu najnižjemu obrestovanju, naj se do 15. aprila t. l. zglašijo pri podpisane.

Posestvo leži uro hoda od Ljubljane, ob okrajni cesti, in je sposobno za vsako obrtovanje, za delavsko stanovanje in naselbo.

J Rodé-Dogan
v Ljubljani.

600

hruševih drevesc

od 80—120 cm visokih, 10 kr. komad
" 120—200 " " 20 kr. "

ima na prodaj

Jakob Zupan
v Brezju (pošta Izlake).

Loterijske srečke.

Gradec, dne 23. marca: 67, 39, 20, 11, 14.

Trst, dne 30. marca: 89, 38, 18, 83, 14.

Dunaj, dne 23. marca: 36, 1, 26, 10, 47.

Praga, dne 3. aprila: 30, 65, 15, 25, 14.

Naznanilo.

Slavnemu p. n. občinstvu uljudno naznanjam, da sem po umrlem Jožetu Petauerju v Domžalah, prevzel

zloglasno prodajalnico

v kateri bodem nadaljeval prodajo raznovrstnega specerijskega blaga po najnižji ceni. Uljudno se priporočam za mnogobrojni obisk z zagotovilom, da bodem vedno z najboljšim blagom postregel.

S spoštovanjem

Jakob Jerman.

Seme

domače (večne) in nemške detelje

zajamčeno predenice prosto in čisto dobiva se po najnižji ceni pri

Ivanu Majdiču v Kranji.

Če se vzame cele vreče po 100 kilogramov, je cena posebno ugodna. — Ondi dobiva se tudi razno drugo semenje, popolnoma čista jara rž in grahara itd.

Glavna zaloga kot najboljši priznanega dovskega mavca (gipsa).

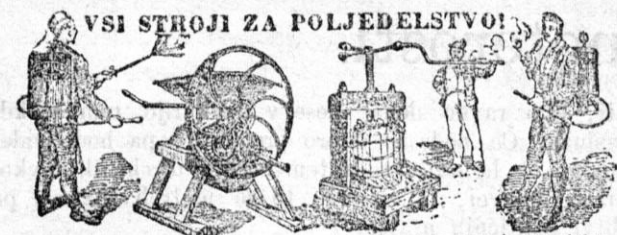
Zdravnik

dr. Heribert Borštner

Gledališke ulice, hišna št. 3, II. nadstropje
naznanja, da

ordinuje od sedaj naprej

od 10. do 11. ure dopoldne in
od 2. do 3. ure popoldne.

VSI STROJI ZA POLJEDELSTVO!

po najnižjih cenah pod najugodnejšimi pogoji pošilja pod jamstvom in na poskušnjo.

IG. HELLER, DUNAJ

2 1/2 Praterstrasse Nr. 49.

Pogato tiskovani 192 strani obsejati ceniki v slovenskem in nemškem jeziku na zahtevanje takoj zastoj. Preprečujati se litije.

Peregrin Kajzelj

Stari trg št. 13

(2—7)

priporočam slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini svojo bogato zalogo

lestencev, oljnatih podob, zrcal,

kakor tudi vse v njegovo stroko spadajoče predmete na pr. stekleno, porcelanasto belo in rujavo prsteno blago, raznovrstne svetilnice viseče in stoječe,

Hermanove bliskovne svetilnice in prave kroglaste cilindre „Patent Marian“, katere imam samo jaz v zalogi za Kranjsko.

Prevzemam tudi vsa steklarska dela pri stavbah ter jamčim za solidno in točno postrežbo.

Povsod se iščejo osebe, ki imajo obširne zveze in konfeksije in bi bile voljne, prevzeti majhno zastopstvo. — Ponudbe naj se vpošljejo pod „X Y“ upravnistvu „Rodoljuba“.

(30—6)

Dobiva se najceneje v podpisani lekarni, ako se naroča po pošti.

Ubald pl. Trnkóczy

lekar zraven rotovža
v Ljubljani

priporoča:

Za želodec:

Marijinoeljske kapljice za želodec. — Steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gld. 3 tuct. 4 gld. 80 kr.

Odvajalne ali čistilne kroglice čistijo želodec pri zabasanji, skaženem želodci. — Škatulja 21 kr., jeden zavojček s 6 škatuljami velja 1 gld. 5 kr.

Za prsa:

Planinski zeliščni ali prsni sirop za odraslene in otroke; raztvarja sliz in lajša bolečine, n. pr. pri kašlju. — Steklenica 56 kr., 6 steklenic 2 gld. 50 kr.

Za trganje:

Protinski ovet (Gichtgeist) lajša in preganja bolečine v križu, nogah in rokah. — Steklenica 50 kr., 6 steklenic 2 gld. 25 kr.

Vsa ta naštetá in vsa druga zdravilna sredstva se dobivajo v

lekarni

Ubalda pl. Trnkóczy-ja
v Ljubljani zraven rotovža

in se vsak dan s prvo pošto razpošiljajo.

(14—22)

ČASTNI DIPLOM

1891-1894

8 ZLATIH KOLAJN

Pozor: zahtevajte in jemljite le izvirne zavojke s imenom „Kathreiner“.

Kot nadomestilo za bobovo kavo se priporoča se zdravniških ženskam, otrokom in bolnikom!

Najokusnejša, edina zdravna in ob najcenejši prices k bobovi kavi je!

KATHREINER.

KNEIPPOVA SLADNA KAVA.

Najčistejši prirodni plod v oolih zrnih, ki se ne dajo ponarejati.

Se dobi povsod: 1/2 Kile za 25 kr.